

Studieretning hænger sammen med lønniveau og læse- og regnefærdigheder

VIDENSOVERBLIK

OKTOBER 2026

 EKSTERNT BEDØMT

Valget af studieretning kan hænge sammen med forskelle i både ens fremtidige lønniveau og færdigheder inden for læsning og matematik. Forskellene på løn og færdigheder kan i nogle tilfælde svare til forskellen mellem en person med og uden en videregående uddannelse.

Forskningsrapport skrevet af Didac Marti Pinto, University Collage London, Imran Rasul, University Collage London og Imran Tahir, University Collage London.

Hovedkonklusioner

- Der er store forskelle i de matematiske og skriftlige færdigheder mellem forskellige studieretninger. Forskellene mellem nogle studieretninger svarer til forskellen mellem personer med og uden en videregående uddannelse.
- Valget af studieretning kan forklare omkring 30 procent af forskellene i færdigheder.
- Lønnen varierer markant efter studieretning. Personer med samme uddannelsesniveau kan have op til 40 procent forskel i løn afhængigt af deres fagvalg.

Baggrund

Forskerne bruger data fra OECD's PIAAC-undersøgelse, hvor voksnes læse- og regnefærdigheder måles direkte og kobles med oplysninger om uddannelse og studieretning.

Studiet sammenligner personer med samme uddannelsesniveau, men med forskellige fag, og justerer samtidig for f.eks. alder, køn og erfaring.

Studiet har undersøgt 7.300 personer, herunder 880 nyuddannede på arbejdsmarkedet, der er blevet færdige inden for de sidste fem år.

I PIAAC-testene måles færdighederne på en skala fra 0-500 point. Forskningsprojektet ser på, hvordan personer scorer på regnefærdigheder, altså evnen til at forstå og bruge tal og matematik i hverdagen, og læsefærdigheder, altså evnen til at forstå, vurdere og bruge skrevne tekster.

Studiet opdeler uddannelser i ni brede studieretninger, f.eks. samfundsvidenskab, naturvidenskab, humaniora, ingeniørfag og sundhed. Det gør det muligt at sammenligne på tværs af mange uddannelser og lande og samtidig fange, at forskellige retninger udvikler forskellige typer færdigheder.

Resultaterne i teksten er omregnet fra standardafvigelser til omtrentlige PIAAC-point for at gøre dem lettere at fortolke. De præcise statistiske estimater er beregnet i standardafvigelser og findes i rapporten.

Der er store forskelle i færdigheder, selv med samme uddannelsesniveau

Inden forskerne ser på sammenhængen mellem studieretning, færdigheder og løn, undersøger de først forskellene i færdigheder mellem personer med forskellige uddannelsesniveauer. Her kan de se, at der også er store forskelle i færdigheder mellem personer med forskellige uddannelsesniveauer.

Forskerne kan se, at personer med en lang videregående uddannelse har højere færdigheder end personer uden en videregående uddannelse. På matematiske færdigheder er der en forskel på cirka 30 point på PIAAC-skalaen (0,591 standardafvigelse), og på læsefærdigheder er der en forskel på omkring 28 point (0,566 standardafvigelse), når man sammenligner personer med en lang videregående uddannelse med personer uden en videregående uddannelse.

Herefter undersøger forskerne, hvordan færdighederne varierer mellem forskellige studieretninger. I analysen sammenlignes forskellige studieretningerne med personer, der har en baggrund i samfundsvidenskab, erhvervsøkonomi og jura.

I den sammenligning ligger personer med en baggrund i ingeniørfag omkring 7,5 point lavere i regnefærdigheder (–0,15 standardafvigelse) og 17,5 point lavere i læsefærdigheder (–0,35 standardafvigelse).

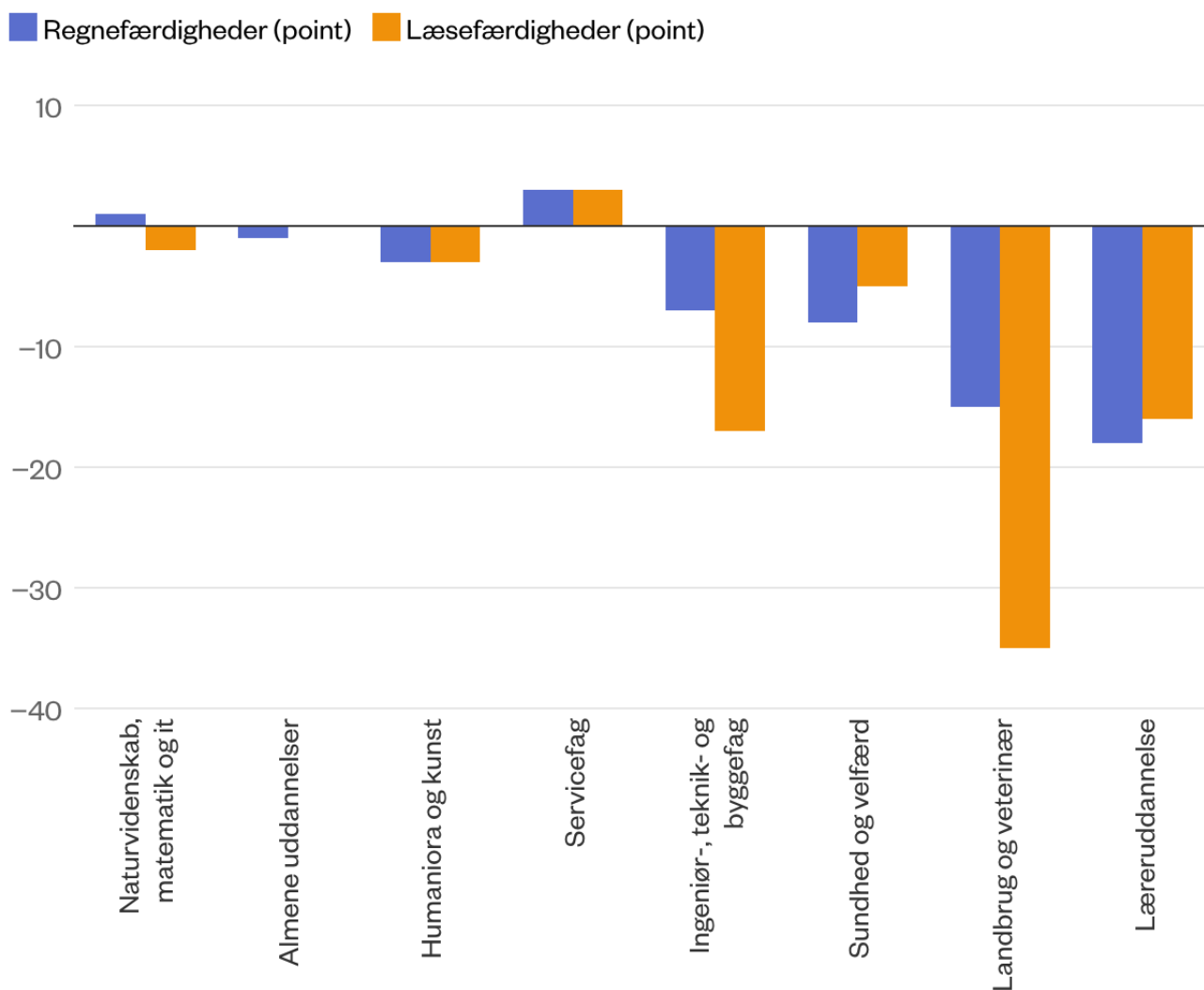
Tilsvarende ligger personer med en læreruddannelse omkring 18,5 point lavere i regnefærdigheder (–0,37 standardafvigelse) og 16 point lavere i læsefærdigheder (–0,32 standardafvigelse).

Personer med en baggrund i landbrugs- og veterinærfag ligger også lavere end referencegruppen. Nemlig omkring 15 point lavere i regnefærdigheder (–0,28 standardafvigelse) og 35 point lavere i læsefærdigheder (–0,74 standardafvigelse).

Personer med en baggrund i humaniora ligger omtrent på samme niveau i læse- og regnefærdigheder som personer med en baggrund i samfundsvidenskab, erhvervsøkonomi og jura.

Samlet set peger resultaterne på, at der er forskelle i færdigheder både mellem personer med forskellige uddannelsesniveauer og mellem personer med forskellige studieretninger.

Forskelle i regne og læsefærdigheder i forhold til til samfunds-fag, jura og erhvervsøkonomi

Figur 1: Viser forskellen i læse og regnefærdigheder målt på PIAAC-skalaen (0-500 point) Skalaen bruges af OECD til at måle voksnes læse og regnefærdigheder.

Valget af studieretning kan forklare en stor del af forskellene i færdigheder

Når forskerne vil finde ud af, om det er længden (niveauet) af uddannelse eller selve studieretningen, der kan forklare forskellen i færdigheder, laver de en statistisk analyse, hvor de holder uddannelsesniveau og baggrund (f.eks. alder og køn) konstant, når de sammenligner to personer.

Derefter beregner de, hvor stor en del af de forskelle i færdigheder, som modellen kan forklare, der hænger sammen med henholdsvis studieretning, uddannelsesniveau og baggrund.

Rapporten når frem til, at af de forskelle i færdigheder, som modellen kan forklare, kan studieretning forklare omkring 30 procent, mens uddannelsesniveau kan forklare 35-40 procent, og ca. 35-40 procent kan forklares med baggrund.

Resultaterne peger på, at der er betydelige forskelle i færdigheder både mellem uddannelsesniveauer og mellem studieretninger.

Lønnen varierer markant efter studieretning

Efter at have set på færdigheder undersøger forskningsrapporten på samme måde, sammenhængen mellem studieretning og lønindkomst.

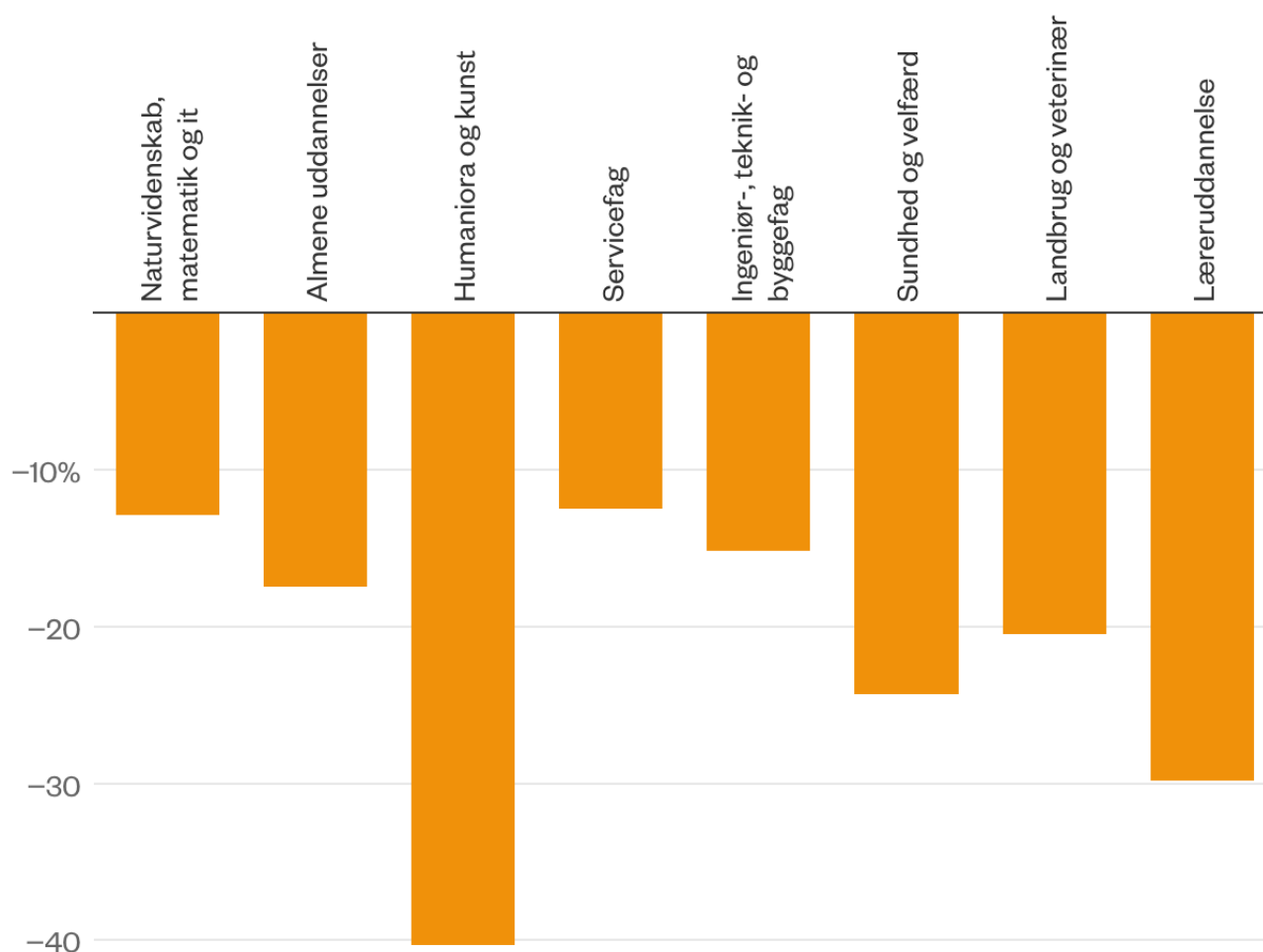
Rapporten viser, at der er markante forskelle i indkomst på tværs af fagområder, selv når der kontrolleres for både uddannelsesniveau og individuelle færdigheder.

Personer med en baggrund i samfundsvidenskab, business og jura har de højeste indkomster og anvendes som referencegruppe.

Sammenlignet med denne gruppe har personer med uddannelser inden for naturvidenskab, matematik og IT i gennemsnit omkring 14 procent lavere indkomst, mens personer med humanistiske uddannelser, herunder sprog og kunst, har op til 40 procent lavere indkomst.

Størrelsen af lønforskellene er ifølge forskningsrapporten betydelige og kan svare til forskellen mellem en person med et kort uddannelse og en person med en videregående uddannelse.

Estimerede lønforskelle sammenlignet med samfundsvidenskab, erhvervsøkonomi og jura

Figur 2: Lønforskellene måles i forhold til personer med en baggrund i samfundsvidenskab, business og jura.

Resultaterne peger på, at der er betydelige lønforskelle mellem personer med forskellige studieretninger, også når der tages højde for uddannelsesniveau og målte færdigheder. Uddannelsesniveau alene giver dermed ikke hele billedet af forskellene i løn mellem personer med forskellige studieretninger.

Vidensoverblik fra ROCKWOOL Fonden

Vidensoverblik fra ROCKWOOL Fonden (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning.

Vidensoverblikket er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser på:

<https://www.rockwoolfonden.dk/udgivelser>